

עין משפט
נר מצוה

נג:

רבן גמליאל פרק חמישי יבמות

מסורת הש"ס

(א) ועירובין עה. וע"ג.
 (ב) ע"ר חוס' מעילה ב. ד"ה
 שמתקן. (ג) ס"א ר"ל.
 (ד) ו"ל אחר ד"ה ממונת.
 (ה) ר"ל (ו) ודף נטו.
 (ז) וע"מ ס"ס על הלכות.
 (ח) וע"ר פ"ש' בתפ"י ע"י
 נ. ד"ה מוד' כ"י ופרש"י
 פתחו ע"י ד"ה ב"ן בית
 ופרש"י מחמת כ"י ד"ה
 שנג. (ט) שנונית י"י לקמן
 נה.

הגהות הב"ח

(א) ע"י אפילו הוא שוגג
 והוא מודה הוא מוד
 והוא שוגגת דמרויחו
 לא: (ב) ר"י ד"ה פסלה.
 מ"פסלה בהך ביאה
 מתרומה:

תוספות ישנים

(א) וא"ר ו"למה ליה
 קישי הלא אמרי' משמש
 מה בעריות חיב ור"ל
 דכ"ל פטור. ח"י או אפי'
 למי' חיב היינו משום
 שהיה לו לטו'ס כהנה
 מועטת ופירש כהנה
 מרובה אבל הלא שהדקו'
 עובדי סוכים כבר לא
 מתחייב עד שיקשה שהיי'
 נאמן הוא ולא יוכל לפרוש.

(א) למהרי"ם ח"י מוכן דמה
 ע"י ככל שהיה לו לפרוש
 כהנה מועטת ולא ש"י' זה
 רק בני משמש עם הטהרה
 ואפ"ר לו נעשה ויפ"ש ח"י
 י"י כשפ"ש י"י.

הלך ועשה מאמר. איכא אחד ויבמה אחת קאי דלוקמיה דלר"ך למתניה: **כשלמא הלך ועשה מאמר איצטרך.** למיתני דלינו כלום: **ס"א.** אפי' לר' עקיבא: **ליגזור מאמר דכתר חליצה.** אלא הלך ונתן גט. ביבם אחד ויבמה אחת למה לי כו' למאי לימי היא וקרובותיה עליו: **ולטעמיך בעל ועשה מאמר.** ביבם ויבמה אחת למה לי בשלמא בעל ונתן גט איצטרך כהאי גיטא ולא בעיה חליצה דביאה קמייתא אפקעמה ליקה: **ס"א ליגזור גט דכפר ביבם.** דלא תיסקיניה ליה בגט דלא חליצה אטו גט דמקמי ביאה דלא למירו גט סגי ביבמה. במקום חליצה: **אלא בעל ועשה מאמר.** למאי קבשי' איתניי' הלא אשתו היא: **אלא איידי דהא הלך ועשה מאמר.** דאיצטרך ליה כדאמרן תנא גמי כו':

ושלש מחלוקת דברך תנא קמא. דמתנימין דלמך חליצה פסולה אין אחריה כלום אבל ביאה פסולה יש אחריה כלום: **ורבי נתמיה.** דלמך אחת זו ואחת זו אין אחריה כלום: **ואבא יוסי בר תנן.** דלמך אחת זו ואחת זו יש אחריה כלום באמצע ובסוף דפרישנא ליה במתנימין ביאה דליכא למיגור דברש פירקין (לעיל נ:): אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט אשת זו ביאה אחר חליצה דלא לימי למיעבל אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר כו' חליצה ליכא למיגור כדאמר ברש פירקין (לעיל נ:):

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יבמתו שוגג. כסבור שהיא אשתו או אשה אחרת: מויד. לשם זנות ולא לשם מזה: אפי' מפרש בגמרא: **המערה** שלל גמר ביאתו: קנה. וזכה כנחלה ויזיאה בגט אם בא להזיאה: בין ביאה לביאה. (א) בין ביאה כדרכה לשלל כדרכה ובין הערה לגמר ביאה: (ב) וכן הכא על אחת מכל העריות. כנחת מכל הביאות הללו: או פסולות. לכהונה כגון אלמנה כו': (ג) פסלה. לכהונה משום זונה (ד) וקמ"ל מיפסלה (ה) מתרומה דבי נשא אם היא בת כהן דשייה חללה. ודוקא עריות או פסולות אבל ביאת זונה דפניה לא משויה לה זונה ולא פסלה מן הכהונה דלא אשכחנא מנא דפסל אלא רבי אלעזר דלמך פניו הבא על הפניה שלא לשם אישות עשה: זונה לקמן בפירקין: **ממורס ונסינס.** לאו אפסולה לכהונה קאי דהא פסולה וקיימא ולענין תרומה דבי נשא גמי ליכא למימר ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה אלא לענין הערה: נקטא ונמילקי עליה האי ישראל בהערה כגמר ביאה: כן סורר (פסהדרין דף עה. עס) אלא איירי כשעובדי סוכים מדניקים אותו על הערה וא"ל לו להשמתו אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישי' אלא לדעת (א) ומשיב כעשה מעשה אבל אם יש קישי' שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר נבן סורר (ג"י עס) גבי אסתר דקרקע עולם הימה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרואה

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד. איכא למימר דמודי ולר"ן מהי גוויי נינהו דלר"ן היינו דמכיון למזהו אע"ג דפשיטא הוא קתני ליה דהכי אורחיה בכל דוכתא אבל בפ"ב דב"ק ודף טו: (ו) ע"ס) גבי אדם מועד לעולם קשה מה בין מודי לר"ן ו"מ דה"ק בין שיהא אותו שוגג ומודי כלאום שאנסו לנשות כן בין שיהא ברצונו: **הוא** אנוס והיא לא אנוסה. תימה דהיה ליה למינקט שניהם אנוסים דהוי רבותא עפי ו"ל דאגב דנקט ברש"א הוא שוגג והיא מודה נקט נמי הכא הוא אנוס והיא לא אנוסה ח"י לא קאמר והיא לא אנוסה אלא ברצון אלא היא לא אנוסה אבל מודה או שוגגת דהשתא תרוייהו לא מכווני' לשם מזה: **ולא** ח"י"ק בין ביאה לביאה. פ"י בקונטרס בין הערה לגמר ביאה ויבנה שניה פירש ולא חילק בין ביאה לביאה בין דכרעה לשלל כדרכה ואין נראה לר"י דכיון דתנא סבר אחר המערה ואחד הגומר למה לי זה מה למיתני ולא חילק בין הערה לגמר ביאה ועוד דבגמ' הגומר למה לי זה מה למיתני ולא חילק בין הערה לגמר ביאה ועוד דבגמ' דכרעה כחייבי' לאוין מכלל דלא חילק דרש"א איירי בשלל כדרכה וגרסה לר"י שהספורים עשו וכתבו איפכא ומיהו היה דבבא שניה אפשר לפרשו כמו הראשון בין כדרכה לשלל כדרכה ולפרושי וכן קאמי:

שאנסוהו עובדי סוכים ובא ע"יה. אין לפרש שאנסוהו היינו שאיננו עליו להרגו אם לא יבא עליה דל"כ מאי פירך מרבא דלמך אין קישי' אלא לדעת פירוש דאין זה אנוס שקישי' עשה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישי' ולוקמא כגון שמאיתמין עליו לבעול בקישי' ועוד דמילתא דרבא אי אפשר לפרש כמאיתמין עליו להרגו אם לא שיערה הערה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אנוס פתח מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי סוכים ובא עליה דקאמר היינו שהביאוהו עליה והדניקוהו ביבמתו ולא שגא עליה מעצמו כמו תקפתו יבמתו ובא עליה דבגמ' ושהשתא פירך שפיר דאין אנוס דקישי' לא הוי אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מנאן דאין יבמה נקית אלא כבא עליה בקישי' מדלא מוקמי שהדניקוהו בלא קישי' ואיכא למימר דלמי הך קוגי' כמ"ד י"מ שממש מת בעריות פטור וילפינן קיהה מעריות דליה נקית אלא בקישי' ועוד אר"י דלמיא שפיר אפילו למאן דלמך משמש מת בעריות חיב ולענין יבם ענינן ביאה דרך הקמת ע"ס: **אין** אנוס אע"ה שאין קישי' אלא אע"ה שאין קישי' אלא לדעת (א) ומשיב כעשה מעשה אבל אם יש קישי' שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר נבן סורר (ג"י עס) גבי אסתר דקרקע עולם הימה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרואה

שאנסוהו עובדי סוכים ובא ע"יה. אין לפרש שאנסוהו היינו שאיננו עליו להרגו אם לא יבא עליה דל"כ מאי פירך מרבא דלמך אין קישי' אלא לדעת פירוש דאין זה אנוס שקישי' עשה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישי' ולוקמא כגון שמאיתמין עליו לבעול בקישי' ועוד דמילתא דרבא אי אפשר לפרש כמאיתמין עליו להרגו אם לא שיערה הערה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אנוס פתח מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי סוכים ובא עליה דקאמר היינו שהביאוהו עליה והדניקוהו ביבמתו ולא שגא עליה מעצמו כמו תקפתו יבמתו ובא עליה דבגמ' ושהשתא פירך שפיר דאין אנוס דקישי' לא הוי אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מנאן דאין יבמה נקית אלא כבא עליה בקישי' מדלא מוקמי שהדניקוהו בלא קישי' ואיכא למימר דלמי הך קוגי' כמ"ד י"מ שממש מת בעריות פטור וילפינן קיהה מעריות דליה נקית אלא בקישי' ועוד אר"י דלמיא שפיר אפילו למאן דלמך משמש מת בעריות חיב ולענין יבם ענינן ביאה דרך הקמת ע"ס: **אין** אנוס אע"ה שאין קישי' אלא אע"ה שאין קישי' אלא לדעת (א) ומשיב כעשה מעשה אבל אם יש קישי' שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר נבן סורר (ג"י עס) גבי אסתר דקרקע עולם הימה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרואה

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באנוס בין ברצון אפי' הוא שוגג והיא מודה הוא מודי והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה יוכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה או פסולות כגון אלמנה לב"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל למזור ולנתין פסלה ולא חילק בין ביאה לביאה: **גמ' מאי אפי' לא** מובעיא קאמר לא מובעיא הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה אי נמי הוא מודי והיא קמכוונה למצוה אלא אפי' הוא שוגג והיא מודה (ב) דתרוייהו לא קמכווני' לשם מצוה אפילו הכי קנה תני ר' חייא אפי' שניהם שוגגים שניהם מודים שניהם אנוסים אנוס דמתנתין הוי דמי אילימא כשאנסוהו עובדי סוכים יבא עליה והאמר רבא אין אנוס לערוה לפי שאין קישי' אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה יישן

נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהערה כגמר ביאה: כן סורר (פסהדרין דף עה. עס) אלא איירי כשעובדי סוכים מדניקים אותו על הערה וא"ל לו להשמתו אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישי' אלא לדעת (א) ומשיב כעשה מעשה אבל אם יש קישי' שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר נבן סורר (ג"י עס) גבי אסתר דקרקע עולם הימה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרואה